

Norges vassdrags- og energidirektorat
Middelthuns gate 29
0368 Oslo
Dokumentet er innsendt via elektronisk skjema

Fredrikstad, 14. mai 2025

Høringsuttalelse 202412441 - Slettefjellet solkraftverk

Naturvernforbundet er den største natur- og miljøvernorganisasjonen i Norge med over 43 000 medlemmer. Vi har økende medlemstall og engasjerer oss for bevaring av natur og arts mangfold. Det er mye verdifull natur i Østfold, men disse arealene er under hardt press som følge av nedbygging og fragmentering. Naturvernforbundet i Østfold engasjerer seg særlig for utbyggingssaker som truer naturverdier.

Planområdet for Slettefjellet solkraftverk omfatter et areal på 1423 dekar. Anlegget skal ha en forventet nominell kapasitet på inntil ca. 121 MWp DC, eller ca. 101 MW AC til å årlig kunne produsere ca. 122 GWh. Planområdet er det minste av de to solkraftverkene på høring i området. Planområdet er lokalisert omtrent 9 km sør for Rakkestad sentrum og ca. 4 km sørvest for Degernes.

Mangler i konsekvensbeskrivelsen

Nettanlegg og trasévalg er en vesentlig del av det totale arealinngrepet og bør forberedes og behandles samtidig med melding for solanlegget. Det er viktig med visualiseringer, illustrasjoner og kart som viser anleggene med inngjerding, hovedtransformator og strømmnett. Eksempel for strømmettet: Fotostandpunkt av nettmast og ryddet trasé i skogen, samt i kulturlandskapet. Miljøutslipp ved motoriserte panel bør drøftes særskilt. Dette er i nærheten av drikkevannskilden Isesjøen og kan medføre en risiko for forurensning. Dersom det forventes inngjerding ved bruk av motoriserte panel, må dette tydeliggjøres og inngå i konsekvensbeskrivelsen. Inngjerding kan påvirke viltet i området og må hensyntas. Det vises til Statnett sin områdeplan fra 2022, referanser bør oppdateres med plan fra 2024.

Samfunnsinteresse

«En bærekraftig forvaltning av naturen bør ta utgangspunkt i kunnskap om tilstanden i økosystemene, samlet belastning av menneskelig aktivitet og nytten ved denne aktiviteten» (Meld.St.35, 2023-2024). Nedbygging av natur må veies opp mot samfunnets øvrige interesser. Behov for strøm når solen skinner om sommeren kan dekkas av solceller på tak, langs infrastruktur og på annet grått areal for å skåne naturen uten å bygge ned natur. Regjeringens planlagte lovendring for energideling vil legge ytterligere til rette for produksjon av solenergi på næringseiendom. Det er i dag et stort potensial for utbygging av solceller på private boliger, næringseiendommer og på offentlige bygninger i vår region. På den måten kan vi bidra til en mer arealgjerrig og bærekraftig arealforvaltning på land, i tråd med Stortingsmeldingen om naturmangfold. Bakkemonterte anlegg kan evt. brukes som et virkemiddel i naturrestaurering ved å skape bedre mikroklima med skygge og redusert vind, noe som legger til rette for re-etablering av vegetasjon i for eksempel sandtak.

Automatisk fredete kulturminner

Det er ett registrert kulturminne innenfor det vestlige delområdet. Kulturminnet er kalt

«Brenna, Gravminne» og er en rundrøys fra bronsealder/jernalder. Videre er det flere kulturminner i nærheten av planområdet. Disse er automatisk fredet og kan forringes av et solkraftverk.

Nedbygging og fragmentering av naturområder

Skogens betydning

Umiddelbar nærhet til natur er viktig for menneskers helse og livskvalitet. Naturen leverer økosystemtjenester med stor natur- og samfunnsøkonomisk verdi, og er viktig for naturopplevelser og rekreasjon. Nedbygging og evt. inngjerding av store arealer, som i tillegg innebærer fragmentering av natur, vil påvirke det biologiske mangfoldet negativt. Slettefjellet ligger i nærheten av Høgnipenområdet som er et populært natur- og friluftsområde. Her ligger Høgnipen (Høgknipa) på 191 meter – solcellepanelene vil være synlige herfra og ødelegge det visuelle inntrykket av helhetlig skog og natur.

Planområdet er gjennom NIN-landskapstyper klassifisert som «Småkupert ås- og fjellandskap under skoggrensen og skogkledd innlandsslette». Ca. 40 % av området er hogd, og resterende skogområder er i hogstklasse 5. En flatehogst i forringende øyemed eller som argument for videre nedbygging av naturen kan ikke tjene som begrunnelse for ytterligere ødeleggelse av naturen. Flatehogstområdene bør i stedet beplantes med stedsne tresorter.

Risiko for forurensning av vassdrag

Planområdet ligger i nærheten av nordlig ende av Isesjøen, og en kan frykte avrenning til vann og mulig forurensning fra bekker og andre vannkilder som myr. Dette må avverges. Isesjøen er en drikkevannkilde og derfor særs viktig å ivareta.

Naturskog

I planmeldingen nevnes det at planområdet ikke berører registrerte viktige naturtyper og at skogområdet har lav bonitet og er preget av store hogstflater. På Miljødirektorates kart over naturskog, ses store områder med naturskog i og ved planområdet, i.e. skog som ikke er hogd siden før 1940, og som ikke tidligere er flatehogd. Dette kan være verdifulle områder å ivareta, og krever omfattende kartlegging før et eventuelt vedtak.

Myr

Planområdet omfatter flere myrer. Det beskrives at området ikke virker å være godt kartlagt og verdivurdert etter NiN». Formuleringen om at planene skal «... prøve å unngå myr (og andre verdier) til den grad dette er hensiktsmessig.» er ikke tilstrekkelig med dagens kunnskapsgrunnlag om verdiene av myrområder. I 2023 kom Miljødirektoratet med en anbefaling til Klima- og miljødepartementet om å forby all nedbygging av myr, noe som må være førende for denne typen naturinngrep. Myr beskytter oss mot konsekvenser av klimaendringer, er viktig for naturmangfoldet og som karbonlager. Myr er rasteplass for fugler og et levested for planter og dyr. I tillegg står myra for viktige økosystemtjenester som demping av flom, vannrensing og barriereeffekt mot skogbrann, og er i tillegg et historisk arkiv som åpner opp landskapet og skaper fine områder for rekreasjon (Sabima, 2022).

Nedbygging av myr til utbyggingsformål er foreslått forbudt iht Nml § 56a (Miljødirektoratet, 2023). Klimaminister Bjelland Eriksen foreslår et forbud om å bygge ned myr (Nationen, 13.05.2025). Regjeringen vil innføre forbud mot nye uttak av torv (Regjeringen.no, 05.05.2025).

De to delområdene ligger i og rundt flere myrområder. Viktige naturtyper ligger altså i planområdet til tross for at tiltakshaver legger det motsatte til grunn. Det skisseres noen

løsninger som er ment å ivareta myra og dens økosystem, men disse synes ikke tilfredsstillende for å oppnå et slikt resultat.

Arter og mangfold

Det er svært få funn av både rødlistede og andre arter i området, noe som tyder på at området er svært dårlig kartlagt. Det er registrert storsalamander her, men denne registreringen skriver seg tilbake til 1993. Naturvernforbundet i Østfold er godt kjent med at deler av Østfold er særs dårlig kartlagt, og det foreligger ikke tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag om området til å gjøre en god vurdering av hvilke konsekvenser en solcelleutbygging vil ha for naturmangfoldet i Østfold. Vi oppfordrer sterkt til at det foretas en grundig arts- og naturtypekartlegging som underlagsmateriale til en konsekvensutredning i den hensikt å avverge unødvendig rasering av natur med mulig irreversible konsekvenser.

Ulv er kritisk truet og det er kjent at dette området er trekkrute for migrerende ulv. Planområdet ligger i forvaltningsområdet for ynglende ulv hvor arten skal ha særlig forrang og beskyttelse. Fragmentering og rasering av skoglandskapet, ulvens habitat, bidrar til å true artenes overlevelse i norsk natur.

Klimatiske konsekvenser

I avsnitt 3.9 i meldingen argumenteres det for at solcelleenergi på sikt er et klimavennlig tiltak. Imidlertid er denne typen CO₂-regnskap gjeldende kun ved utbygging av solcellepaneler på allerede grå arealer, for eksempel bygningstak, der den viktigste utslippskilden er produksjon av paneler og annet materiell. Når solenergianlegg bygges i skogen, må tapt karbonbinding ved arealbruksendring medregnes fordi skogen ellers ville fanget betydelige mengder CO₂ som hadde blitt bundet i stående biomasse og humus i skogsjorden. Utredningen må presentere en netto klimagevinst for det faktiske arealet medregnet bortfall av karbonbinding i skog samt lokale forhold som bl.a. bonitet og tilstedeværelsen av myr, og dette bør ses i sammenheng med utslipp ved annen norsk energiproduksjon. På dette grunnlaget mener Naturvernforbundet i Østfold at et komplett karbonregnskap må fremlegges før klima kan brukes som argument for utbygging av solcellepark i skog og myr. I tillegg bør konsesjonen forutsette en avfallsplan som omfatter mest mulig gjenbruk og gjenvinning av materiell etter endt levetid for solcelleparken.

Oppsummering og anbefalinger

- Hensynet til å unngå tap av naturmangfold må tillegges stor vekt. Naturmangfold og terreng blir i større grad berørt dersom det planlegges bygd solkraftverk i utmark, slik som her. Inngrep må være reversible og så lite synlige som mulig.
- Naturvernforbundet ser ikke at samfunnsnyttene – lokalt eller globalt – forsvares nedbygging av store skogsareal og fragmentering av naturen i Rakkestad. Norge skal bli et lavutslippssamfunn og solkraft bør i dette perspektivet legges på grå arealer.
- Når tiltakshaver skriver at solkraftanlegget planlegges i en region og område som har stort behov for kraft, så medfører dette ikke riktighet. Det er kraft om vinteren denne regionen trenger. Vi har tilstrekkelig produksjon av fornybar energi, det er fordelingen og utnyttelsen/optimaliseringen av denne som er utfordringen.
- Netto klimagevinst for det aktuelle arealet medregnet tapt karbonbinding i skog og myr må medregnes for at solcelleutbyggingen skal kunne beskrives som et miljøvennlig alternativ.
- Et slikt naturinngrep vil ha svært inngripende og ødeleggende effekt på naturen i området. Det bidrar til fragmentering og forringelse av naturområder. Dyre- og

plantelivet trenger sammenhengende skogsområder for å sikre et rikt biologisk mangfold.

- Grunnet mangelfullt kunnskapsgrunnlag om naturverdiene i området, oppfordrer vi til grundig biologisk kartlegging i utredningsarbeidet, samt at nytt kunnskapsgrunnlag vektlegges tilstrekkelig for videre avgjørelser.
- Kommunen anmodes om å velge løsninger for solcellepaneler som ikke krever nedbygging av grønne arealer, for eksempel utredning av solcellepaneler på industriområder som ligger brakk, bygningstak mv.

Med vennlig hilsen

Naturvernforbundet i Østfold

Kirkegaten 31B
1632 Fredrikstad

Kilder

Norsk handlingsplan for naturmangfold.

Mld. St. 35 (2023-2024) Meld. St. 35 (2023–2024)

Statnett, Områdeplan Oslo, Akershus og Østfold 2024 områdeplan-oslo-akershus-og-ostfold-2024.pdf

Regjeringen om energideling 2024 12 09: Ny ordning for deling av fornybar kraftproduksjon i næringsområde på høyring - regjeringen.no

Sabima

Miljødirektoratet naturskog kart

Klimaminister Bjelland Eriksen i Nationen, leserinnlegg, 13.05.2025

Artsdatabanken

Nibio – MiS-kartlegging